Попередження суїцидів. Суїцид є однією з найскладніших проблем сучасного суспільства. Його попередження вимагає комплексного підходу, включаючи профілактичні заходи, своєчасну діагностику суїцидальної поведінки, роботу з групами ризику та підтримку постраждалих. Попередження суїцидів є складним, але надзвичайно важливим завданням, яке вимагає злагодженої роботи фахівців, родини і суспільства в цілому. Важливо забезпечити доступність психологічної та соціальної підтримки, знижувати стигму, пов'язану з психічними розладами, і формувати навички емоційного саморегулювання у групах ризику.

Попередження суїцидів, у тому числі, здійснюється через програми навчання гейткіперів, які спрямовані на розвиток вміння розпізнавати ознаки суїциду,

надавати підтримку особам, які знаходяться в суїцидальній кризі та спрямовувати їх для отримання професійної допомоги.

До ризик факторів суїциду відносять: цикл життєвих невдач, відчуття безнадії; попередні спроби суїциду; наявність психічних розладів, пов'язаних зі зловживанням хімічних речовин; тривала депресія; проблеми у стосунках; нещодавня смерть члена родини або близького друга; утрата друга / члена родини внаслідок скоєння суїциду; тривале зазнання булінгу, мобінгу; фізична хвороба чи недієздатність; проблеми із законом, у тому числі фінансового, економічного, дисциплінарного характеру.

До маркерів (ознак) суїцидальної поведінки відносять: систематичні розмови про сенс життя або смерть; самоушкоджуюча поведінка (у тому числі зловживання); завершення справ; накопичення і зберігання речей для вчинення самогубства; прощання з друзями і родиною; обмеження соціальних контактів; зміна харчової поведінки; агресивність.

Алгоритм підтримуючої бесіди гейткіпера із людиною в суїцидальній кризі складається із шести кроків.

Крок 1 — «Запитай»: поставте пряме запитання: «Чи є у Вас думки про суїцид» і будьте готовим почути відповідь «так» спокійно, без засудження, остраху, знецінення — з емпатію і прийняттям.

Крок 2 — «Слухай»: активно, створивши умови для того, аби говорила людина, з використанням: зорового контакту, доторків, кивання тощо.

Крок 3 — «Забезпеч безпеку»: з'ясуйте, чи було щось зроблено для скоєння суїциду, чи знає людина у суїцидальній кризі, яким чином позбавить себе життя, які часові межі її плану.

Отримання відповідей на кожне з цих питань свідчить про ступінь небезпеки: чим більше кроків і частин плану виконано, тим вищим є ризик. Замість «плану суїциду» важливо скласти «план безпеки».

Крок 4 — «Будь поруч»: фізично або через підтримуючу розмову.

Крок 5 — «Спрямуй» до відповідних фахівців: швидка та поліція, гаряча лінія підтримки *LifeLine Ukraine* — 7333 цілодобово 24/7).

Крок 6 — «Відслідковуй» психоемоційний стан, будь поруч.

Література:

1. LifeLine Ukraine. URL: https://lifelineukraine.com/
2. Попередження самогубств серед підлітків. URL: https://nssu.gov.ua/news/poperedzhennia-samohubstv-sered-pidlitkiv

Ірина ПЄТУХОВА

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

СОЦІАЛЬНА РОБОТА

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

За загальною редакцією
Надії ЧЕРНУХИ,
докторки педагогічних наук, професорки,
Сергія ПЄТКОВА,
доктора юридичних наук, професора,
Тетяни ЗАХАРІНОЇ,
докторки педагогічних наук, доцентки

ЮРІНКОМ ІНТЕР
Київ–2025

УДК 364-78(038)
С73

Рекомендовано до друку
Вченою радою Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 13 від 17.07.2025 року)

Рецензенти:

Данилюк І. В. – доктор психологічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, декан факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (м. Київ);

Сейко Н. А. – докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри соціальних технологій Житомирського державного університету імені Івана Франка (м. Житомир);

Чубенко А. Г. – доктор юридичних наук, професор, заступник начальника Полтавської обласної військової адміністрації (м. Полтава).

Укладачі:

Авсієвич А. В., Бакуліна О. С., Балабушка Є. О., Бериславська О. М., Бибик Д. Д., Бортняк К. В., Бочелюк В. Й., Вановська І. М., Васильєва-Халатникова М. О., Вольська О. М., Губа М. І., Демченко В. М., Деревянко Б. В., Джус О. А., Дзиговський А. В., Захаріна Т. І., Золотарьова М. К., Ігумнова О. Б., Карелін В. В., Катеринчук К. В., Коваленко І. Е., Ковальська Н. М., Коновалова О. В., Кононець В. П., Копотун І. М., Костенко Д. В., Кравченко О. О., Красілова Ю. М., Кузнецова О. А., Куниця Т. Ю., Курилюк Ю. Б., Кучер В. А., Кучерявий А. О., Кучерявий О. Г., Латутін Ю. О., Литовченко О. В., Лопушинська Н. М., Лопушинський І. П., Люріна Т. І., Макарова Т. П., Малиношевський Р. В., Маркова С. В., Марченко Н. В., Микитюк М. А., Москаленко А. М., Мота А. Ф., Олійник В. В., Омельченко С. О., Пєтков С. В., Пєтухова І. О., Притула О. Л., Проніна О. В., Савельчук І. Б., Самбор М. А., Сірих М. В., Скриньковський Р. М., Сотніченко М. М., Співак Я. О., Стецюк С. П., Тарасюк Л. С., Тернопільська В. І., Токарук Л. С., Трубчанінов М. А., Файчук О. Л., Філіппова В. Д., Чернуха Н. М., Чубук Р. В., Чуйко О. В., Шамрай Б. М.

Відповідальність за зміст термінів, достовірність поданих даних і точність наведених цитат несуть автори (співавтори).

Соціальна робота. Термінологічний словник / за заг. ред. Н. Чернухи, С. Пєткова, Т. Захаріної. Київ: Юрінком Інтер, 2025. 484 с.
С73

ISBN 978-966-667-918-8

У сучасних умовах соціальна робота стала одним із чинників національної стійкості. Групою вчених на основі практичного досвіду розроблено визначення найпоширеніших термінів, які мають відношення до соціальної роботи. Розміщено довідкові матеріали щодо застосування цих термінів у нормативно-правових актах України, навчально-науковій роботі. Розроблений словник сприяє формуванню спільного розуміння й використання відповідних термінів фахівцями, представниками владних структур, дослідниками, медіа й громадськістю, а також підвищенню ефективності комунікації у сфері соціальної роботи на національному та міжнародному рівнях.

Видання стане в пригоді представникам органів державної та місцевої влади та незалежним експертам, фахівцям соціальної сфери, фахівцям із супроводу ветеранів й офіцерам соціального супроводу, науково-педагогічним працівникам і здобувачам вищої освіти, аспірантам та ад'юнктам, представникам громадських організацій та всім, хто цікавиться проблемами соціальної роботи.

УДК 364-78(038)

Видання здійснено за підтримки Благодійної організації «Благодійний фонд «Спас Україна»

Видавництво «Юрінком Інтер» прагне сталого майбутнього для нашого бізнесу, наших читачів і нашої планети. Ця книга виготовлена з паперу, сертифікованого FSC® та PEFC™

ISBN 978-966-667-918-8

© Колектив авторів, 2025
© Юрінком Інтер, 2025